

STRÖMSTAD AKADEMIS FRIA SKRIFTSERIE

Gudmund Bergqvist



Dör demokratin? Från en internationell debatt

Nr 8, november 2018

ISBN 978-91-86607-49-4

Strömstad akademis styrelse beslutade 24 juli 2013 att inrätta Strömstad Akademis Fria Skriftserie med följande riktlinjer:

Ledamöter i Strömstad akademi har rätt att utan granskning få manuskript publicerade elektroniskt i Strömstad akademis fria skriftserie. Det enda som gäller är att författaren ansvarar för innehållet och för att det inte strider mot svensk lag eller innehåller copyrightskyddat material. Manus skickas direkt till webansvarig.

Gudmund Bergqvist

Dör demokratin?

Från en internationell debatt

Abstrakt

Under de sista 10 åren har den tidigare trenden med ett ökande antal demokratier i världen förändrats nu med ett ökat antal av diktaturer och ofria stater liksom en försämring av det demokratiska innehållet i ett antal stater. Detta har skapat en intensiv debatt skett kring orsaker och vad som kan göras för att vända trenden.

En översikt av några av dessa diskussioner görs med tyngdpunkt på en internationell debatt. Kritik av enskilda stater gäller deras styrande och ej deras folk, som blivit tagna som gisslan

Nyckelord: demokrati, hot, analys, motstånd

Abstract

Is democracy dying? A short review of some international discussions

During the last 10 years the earlier trend of an increasing number of democracies in the world has changed, with an increasing number unfree states and dictatorships as well as worsening of the democratic practices in a number of countries. This has created an intensive debate of the causes as well as the possibilities to change this unfortunate trend. A review of some of those discussions in an international setting is given.

The critic of certain countries applies to their governments and not their people who have been taken hostage.

Keywords: democracy, threats, analysis, resistance

Innehållsförteckning

Abstrakt	3
Inledning	4
Analys	5
Andra faror	8
Motstånd	9
Vad göra mera ?	9
Slutord	11
Referenser	11

Inledning

År 1941 fanns det bara 12 demokratier i världen och sedan ökade de långsamt succesivt för att under 1990 talet efter Sovjetunionens fall öka antalet kraftigt i hela världen. En del forskare bland annat Francis Fukuyama (1992) (12) talade om "end of history" dvs en total seger i hela världen för del liberala västerländska demokratin. Senare modifierade han sina åsikter och betonade tillit och varnade för att USA kunde utvecklas till vetokrati med den oförsonlighet som finns mellan partierna .(2014) (13)

Andra som Samuel Huntington (1993) (1997) hade en mera pessimistisk syn och ansåg att olika kultursfärer bekrigade varandra (16) (17). Hade han rätt?

Under de sista 10 åren efter den ekonomiska krisen 2007-08 har dock utvecklingen gått mot ett ökat antal diktaturer och ofria stater.

Diktaturen Kina utvecklas mycket snabbt ekonomisk, militärt, forskningsmässigt och landet är en stor bistånds och investerare världen runt. Detta bland annat med "Silkroad and Band "projekten liksom många utvecklings -byggprojekt i olika afrikanska stater. Kina utgör en modell för många utvecklingsländer genom att visa på stora materiella framsteg i en icke-demokratisk stat, d.v.s. att en liberal demokrati ej en förutsättning för en stark välståndsutveckling. Det auktoritära Singapore är en annan modell men med mänskligt ansikte.

Det finns dock studier som visar på att liberala demokratier på 30 års sikt har betydligt bättre ekonomisk utveckling.(25)

En rad länder som Ryssland, Turkiet, Filippinerna har utvecklas till auktoritära stater och i Mellan Östern sitter diktatorerna kvar oavsett om de kallar sig presidenter eller något annat. Inverkan av den arabiska våren har uteblivit och endast skapat kaos som t.ex. inbördeskriget i Syrien, där diktatorn sitter kvar .

I EU har ett par länder Ungern och Polen alltmera avvikit från demokratins rättsstats ideal och Ungern kallar sig ju en s.k. illiberal demokrati.

I Europa finns ett antal ultranationalistiska partier (även kallade högerextremistiska) som är skeptiska till demokrati och EU, FN, WTO med mera. I detta finns samma skepsis hos olika vänsterextremistiska partier. Ryssland har det sista decenniet givit aktivt stöd till dessa extremistgrupper för att söndra och splittra.

Även stora demokratiska länder som Brasilien och Indien har fallit tillbaka på demokratiindex (32)

USA har efter valet av Donald Trump visat ett alltmer ideologiskt delat samhälle och från presidenten ett uttalat förakt för media och politiska motståndare, olika institutioner både nationella och internationella samt en positiv personlig attityd till presidenterna Putin och Xi d.v.s. de största krafterna mot den liberala konstitutionella demokratin av västerländskt märke (fria val, respekt för individuella och minoriteters rättigheter, yttrandefrihet, religionsfrihet, rättsstat, marknadsekonomi och oberoende institutioner), och samtidigt med ett avståndstagande till liberala konstitutionella demokratier som EU, Kanada, Australien med flera och ifrågasättande av NATO, men även WTO, FN och andra internationella institutioner liksom olika hot om handelskrig och uppsägande av internationella avtal..

Detta är av betydelse eftersom tiden efter 2.a världskriget med dess ökande av antalet demokratier i världen till största delen nog har berott på USA s inflytande!

Den negativa utvecklingen i en rad länder och även inom vissa länder kan i nuläget påverka svaga demokratier som kan se sig om efter andra modeller medan de mera utvecklade bedöms vara mera robusta.

Analys

Vägen utför

Denna situation har lett till att man alltmer vill diskutera hur demokratin skall försvara sig mot de attacker som finns mot den .

The Economist (2018)(8) skriver en ledare hur mogna demokratier genom sin konstitution är mera motståndskraftiga mot destruktiva krafter genom "check and balances" medan nya demokratier lättare kan undermineras. Man talar om olika steg i processen utför.

Det första stadiet är att det finns ett befogat missnöje som utnyttjas av auktoritära krafter.

Som steg 2 kommer olika sk "starka män" som skyller på externa faktorer som t.ex. president Maduro i Venezuela på USA, Viktor Orban i Ungern på George Soros.

Ett 3.e steg när de erövrar makten genom att så missnöje och splittring så angrips fri press och landets oberoende domstolar .

I stadium 4 är demokratin död utom till namnet :val fixas, politiska motståndare fängslas, konstitutionen ändras för att passa regimen .

The Economist betonar att oberoende domstolar och en fri press är synnerligen viktiga för vidmakthållande av demokrati !

I samma nummer av the Economist (2018)(9) finns en artikel Democracy's retreat som mera detaljerat beskriver och förklarar bakgrunden. Man hänvisar till Freedom House en amerikansk think-tank som har stor statistik och mäter graden av frihet.(Freedom house.org) i skala från 100 % (Norge) med Norden och Västeuropa högt, Kanada, Australien högt, USA högt men lägre, Ungern 72, Turkiet 32, Venezuela 26 och Kina 14.

Vidare även Pew Research Centre (Pew.global.org) som i statistik med intervjuer kring styrelsesätt från 38 länder finner att 80 % anser att representativ demokrati är bra . Motsvarande anser att experter är bäst i 50 % men även att 20 % anser att stark ledare respektive militärstyre är bäst !!

V-dem annual democracy 2018 report "Democracy for all" (2018) (32) från ett antal nordiska och amerikanska universitet beskriver hur de demokratin försämrats i 24 länder, och att endast 14 % av världens befolkning lever i liberal demokrati medan 40 % lever i länder där val finns men att många rättigheter saknas, 23 % i "electoral autocracy" d.v.s. har val men inga egentliga demokratisk inverkan eller rättigheter och 24 % i rena diktaturer.

Man ger även en motsvarande skala som Freedom House. Nordkorea upptar den mindre hedrande bottenplatsen.

De auktoritära ledarna arbetar systematiskt och långsiktigt på att nedmontera demokratin. Man utnyttjar berättigat missnöje för komma till makten. Så kom t.ex. Orban till makten p.g. av den stora ekonomiska kraschen 2008. Han utnyttjade flyktingkrisen för att förstärka sin ställning, trots att de då hade flyktat vidare och att man hade satt upp stängsel! Fri press angrips genom att man ser till att först man placerar sina egna som chefer för den statliga radio-TV och att sedan genom olika sätt angripa och tvinga ägare till privata media att sälja till vänner till den styrande. Detta sker genom rättegångar, skatter och pålagor. Putin har varit synnerligen skicklig i detta. Rättsväsendet angrips genom att successivt byta ut opartiska domare.

Man är ofta opportunistisk; så gick t.ex. President Ortega i Nicaragua från att vara ultramarxist till stark katolik och satte dessutom in sin fru som vicepresident. När han angrep pensionerna hade dock folk fått nog och upplopp-demonstrationer följde, vilka dock brutalt slogs ned av militär. Att hålla sig väl med militär och polis är alltså ett annat sätt att hålla sig kvar vid makten. Man ger dem diverse förmåner.

De auktoritära använder sig ofta av identitetspolitik som nation, grupp, religion för att stärka sin ställning . Man utpekar grupper om fiender för att få stöd .Detta är en teknik man lärt sig av olika vänsterideologier.

I maj/juni numret 2018 av Foreign affairs skriver ett antal författare i en global report kring "Is Democracy dying ".

I ledaren skriver Gideon Rose (2018) (27) om att av hoten mera kan uppstå internt och inte externt efter att ha sammanfattat de andra författarna., då han anser att dagens fiender till demokratin är mindre aggressiva än sina fascistiska föregångare på 1920-30 talet. Denna slutsats kan ifrågasättas med tanke på upprustning i Ryssland och Kina och Rysslands inblandning militärt i Ukraina och Syrien och uttalade hot om militär inblandning i grannstater. I september 2018 höll de en gemensam militärmanöver med 300.000 man !

Yasha Mounk och Roberto Stefan Foa (2018)(25) skriver om slutet på det förra århundradet som dominerats av demokratis framgångar och den nuvarande situationens tendens till ökande antal auktoritära stater.

En grund till den liberala demokratis framgångar var längtan efter frihet från folk i länder som haft auktoritära regimer. En annan var ekonomi!

De påpekar den starka ekonomiska utvecklingen hos demokratierna i jämförelse med t.ex Sovjetunionen och olika kommunistiska stater.

Tidigare stod Nordamerika, Västeuropa, Japan och Australien etc. d.v.s. "västern "för absoluta merparten av världens totala BMP, men nu endast cirka hälften och inom några decennier kanske bara en tredjedel. Detta på grund av kraftig ekonomisk utveckling i medelkomstländer som Kina och Indien men även i u-länder.

Västerns starka ekonomiska dominans gjorde att man kunde få länder att förändras mot demokrati(rättsstat, fria val, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi) etc riktning mot löften att tas upp i EU, WTO etc.

Man hade även ett starkt övertag beträffande så kallade mjuka, kulturella värden och dominerade beträffande litteratur, massmedia, vetenskap och av världens ledande universitet var samtliga inom "västern". Detta gav en stark motivering till att olika stater skulle bli demokrater för sin utveckling!

Nu är 16 av 250 ledande universitet i icke fria länder. Kina arbetar mycket aktivt med att öppna olika Konfucius institutioner i olika länder. Dessa sprider "kinesiska värderingar" och är underordnade den kinesiska staten.

Även beträffande massmedia når de auktoritära staterna demokratierna via Al Jazeera, RT och andra TV bolag med utsändningar på engelska och andra språk.

Den materiella utvecklingen i speciellt Kina har varit mycket kraftig och om man räknar dess BNP med PPP (Purchase Per Capita) så är dess ekonomi nu 15 % större än USA-s!. Detta att jämföra med att under kalla kriget var USA-s BNP mellan 2-3 gånger större än Sovjetunionens

Detta visar att man kan nå snabb ekonomisk utveckling även utan demokrati och gör alltså en kraftig frestelse för den härskande i olika länder att utvecklas utan att behöva bli demokratier, dvs kunna härskas och berika sig själva utan folklig kontroll och gör dem mottagliga för propaganda från auktoritära stater.

Ett problem man påpekar är den stagnerande löneutvecklingen för arbetarklass och medelklass i många västländer och en ökande ekonomisk ojämlikhet som göder en misstro mot den politiska makten. Man ser i länderna ett ökande Gini index d.v.s. ett statistiskt bevis på ökande ojämlikhet. Molander (2015)(24), Stieglitz (2013) (31), Höjer (2018) (19), Richards (2018) (26).

Roland Inglehart (2018)(18) (Inglehart-Welzel kulturvärdekarta) beskriver hur demokratin utvecklats under 1900 talet med bakslag i samband med ekonomisk otrygghet och detta har skett i olika omgångar, men att demokratisering har fortsatt.

Han beskriver hur migrationsfrågan har påverkat i USA och Europa och till uppgång för extremistiska rörelser. Han ser i framtiden denna fråga liksom sådan kring ekonomisk trygghet, tillgång till arbete väsentliga och varnar för prekariatet och stora ekonomiska olikheter, då stora delar av samhället har ej fått någon egentlig uppgång i löner på flera decennier medan de rikaste fått desto mera!

Han är dock i väsentlig grad optimistisk beträffande demokratin framtid.

Yuen Yuen Ang (2018) (33) Skriver om Kina och speciellt hur förändring i arbetssätt av den stora byråkratin med införande av vissa företeelser som ansvar, viss frihet att avvika från normerna och prestationsersättning har märkbart förändrat hur landet fungerar, detta utan att man genomför generella demokratiska reformer. Han påpekar att korruption som ju är ett .gissel i många länder ej är så vanlig på det lilla lokala planet, men ett problem högt upp i maktsfären. Transparency International anger den på lokala planet bara till 9 % att jämföra med Indien 54 % och Kambodja 84%! Ofta har byråkraterna en mellanställning mellan samhälle och maktelit och kan på så sätt ge allmänheten ett visst inflytande. Han anser vidare att man ej skall bedöma Kina mot bakgrund av USA beträffande skillnad mellan parti och stat och att det inte finns någon motsättning mellan partiet och staten. Ofta har samma person ställning både i parti och stat!

Ivan Krastev (2018) (21): Beskriver utvecklingen i Östeuropa av den sk illiberala demokratin (ID) och utvecklingen i Ungern och Polen . Dessa två länder var ironiskt nog de som tidigare utvecklats bäst mot demokrati .

Sedan ett par år har man gått in på en annan utveckling. De styrande demoniserar oppositionen, skyller på olika minoriteter och underminerar den liberala statens kontrollsystem (check and balances), begränsar makten av författningsdomstolar. Man försöker skriva om historien och försöker på olika sätt styrka majoritetens rättigheter.

En annan sida är deras Janusansikte gentemot EU .De har de mest EU skeptiska regeringarna men samtidigt utgör de länder som erhåller mest EU stöd!

Ett exempel Ungerns ekonomi växte med 4,6 % mellan 2015-16 men utan EU stöd hade den minskat med 1.8 %. Bägge länderna tillhör de många länder där de välutbildade flyttade utomlands i och med EU anslutningen. I UK finns t.ex. mer än en miljon polacker!

Ett centralt ämne i dessa länder är en stark motvilja att ta emot de flyktingar som kommer till Europa från Syrien, Eritrea etc. Kombinationen av emigration och migration anser författaren ligger bakom inställningarna. Andra skäl till utvecklingen anses vara de historiska trauman med upphörande av stater, delningar, ockupationer etc. som länderna utsatts för. Andra faktorer har varit USA ointresse för regionen och EU s andra problem med finanskris, Brexit etc. samtidigt som Ryssland alltmer aktivt bjudit på en alternativ antivästlig ideologi.

Illiberal demokrati har blivit den nya form av auktoritär ideologi som Huntington (17) på 1990talet varnade för. Den är okänslig för krav på "check and balances"(rättsstat) men ej så aggressiva som fascisterna, men den utgör ett hot mot EU s sammanhållning!

Historikern Timothy Snyder (2018) (29) beskriver i boken "The road to unfreedom" utvecklingen i Ryssland, Europa och USA.

Beträffande Ryssland beskrivs särskilt hur Putin, under resans gång ändrat sin hållning till demokrati, EU och USA. Hur han har påverkats av olika ideologer som Ivan Ilyin, verksam på 1920-1950talet glödande nationalist, motståndare till kommunismen men stor beundrare av Mussolini och andra fascister. Han drev tesen om Rysslands andliga särställning. Lev Gumilev var en bisarr person som framhöll teorier om Euroasianismen och Rysslands centrala roll. Detta hävdats även av Alexander

Dugin en klar fascist med mycket kontakter med olika högerextrema personer i Europa. Han är professor vid Moskvauniversitetet och har inflytande på högsta militärledningen med mera.

En annan är Vladislav Surkov, som hela tiden har olika centrala befattningar i Kreml. Han har beskrivits som en mycket begåvad ideolog med stort inflytande och där i praktiken Steve Bannon i USA framstår som en klantig amatör.

Denna ideologiska bakgrund kan förklara till Putins hat mot EU och aktivt arbetande på dess upplösning-försvagning. Han skräms av demokrati, välstånd och rättsstat och har i detta säkert stöd hos sina oligarkvänner som är rädda för rättsstaten!

Boken är mycket intressant beträffande Ukrainas roll, en nation som hade en mer än 500 årig bakgrund innan hamnade i Ryska imperiet.

Snyder anser liksom en del andra att flyktingströmmarna till Europa speciellt 2015 genom ingripande i Syrienkriget var en rysk manöver att orsaka splittring och destabilisering av EU! Detta skulle passa in på den sedan gammalt kända ryska militärstrategin - maskinovka - en missledande manöver som vilseleder och ger stora fördelar.

Snyder beskriver även utvecklingen i USA med dess uttalade oförsonlighet mellan partierna, "fake news", attacker på press etc. som klara minskningar i det demokratiska innehållet. Ryssland underblåser detta på olika sätt. Man vill hela tiden visa att demokrati ej är bra.

President Trump är problematisk med sin vana att agera omedelbart och att alltid vilja vara i mediacentrum liksom en utrikespolitisk oerfarenhet kombinerat med beundran för starka män som presidenterna Putin och Xi och dessutom förakt för egna institutioner.

Tillsammans är detta ingen bra kombination för att bevara och stärka demokratin.

USA har dessutom sina egna "gamla problem" med röstning på tisdagar, elektorsystem vid presidentval där röster har olika värde, stora möjligheter att ge bidrag till partier utan rimlig övrig gräns, att många blivit av med rösträtt på grund av även ringa brott liksom systemet med gerrymandering dvs kunna ändra gränserna för röstdistrikt.

Andra faror

Socialvetaren Colin Crouch(2011) (7) talar om postdemokrati ett tillstånd där visserligen fria val etc. sker men att mycket av diskussionen är ytlig och av reklamkaraktär, lobbyorganisationer fått stor makt, fackföreningar förlorat makten och multinationella företag kan bestämma genom att hota att omlokalisera till andra länder med lägre skatt. Han anser detta mycket oroande.

En annan negativ utveckling är "work on demand "med uppkomst av ett prekariat d.v.s. en hel samhällsklass utan fast arbete utan endast sådant tillfällighetsarbete.

Detta kan passa för några men ej för majoriteten av människor. Guy Banting (2013) (2)

I och med en ökad digitalisering och andra förändringar i samhället genom teknisk utveckling (4e revolutionen) (Brynolfsson et al) (2014) (6) och Mickelthwait & Wooldridge (2014) (23), finns stor risk att många arbeten kommer försvinna. Man talar om i värsta fall 30-50 %. inom några decennier Autor (2015) (1) Frey & Osborn(2013)(12) och BBC (2015).(3) .

Ken Goldberg & Visni Kumar (2018) (15) tonar dock ned bilden och tror att nu liksom vid tidigare teknikrevolutioner nya typer av arbeten kommer att uppstå., men förnekar inte att förändringarna blir stora.

Dessa kommer att medföra stora påfrestningar för våra samhällen men också stora möjligheter genom ökad frihet, mera tid för egna intressen, men även möjlighet till mera effektiv miljöpolitik. Det kommer

att behöva ändra våra skattesystem och möjligen införande av medborgarlöner för att kunna behålla våra välfärdsstater.

Motstånd

Det har bildats ett antal grupper bland politiker som aktivt arbetar för att försvara demokratin. *Democratic Order Initiative* med Madelein Albright, Stephen Hadley, Carl Bildt och Yoriko Kawaguchi, alla tidigare utrikesministrar, arbetar för att sprida stödet för rättstaten (Rule of Law)

En annan är *Alliances of democracies* med Anders Fogh Rasmussen, tidigare statsminister och NATO chef, som ledare vilka anser att i avsaknad av ledarskap från Vita Huset i Washington måste resten av den fria världen försvara demokratin och rules based order.

Franske presidenten Emmanuel Macron har projekt *Paris Forum* för att samla regeringar, organisationer, fackföreningar till årliga möten för diskussion kring problem i en demokratisk anda. Modell har varit FN konferensen COP 21, den som ledde till Parisavtalet för miljö.

Timothy Snyder (2017)(29) har i en liten skrift "om tyranni" angivet 20 punkter om motstånd mot en auktoritär utveckling och bland dessa märks:

Lyd inte i förväg

Försva Institutionerna

Akta dig för enpartistaten

Håll yrkesetiken högt

Skilj dig från mängden

Var aktsam med språket

Var så modig du kan

Erik. O. Eriksen (2018) (10) skriver i en krönika kring försvar av demokratin att utbildning kring demokrati och en fri forskning är viktiga för demokratins försvar.

Han tror inte på antidemokratiska metoder mot antidemokraterna.

Vad göra mera?

Det demokratiska samhället måste aktivt arbeta för att kunna behålla och försvara sina institutioner. Detta kräver en saklig analys av problem som uppstår och rationella lösningar. Ibland kan missnöje vara helt motiverat och måste då åtgärdas. En ökande inkomstspridning anses ligga bakom mycket av missnöje bland annat i USA, där en stor del av befolkningen sett sina löner stagnera under decennier medan den lilla elitens inkomster ökat logaritmiskt. Vi har sett motsvarande saker här. Hur många industriarbetarlöner motsvarar en direktörslön i ett stort företag 1970 och nu! (Molander,) (2015) (24) Stieglitz)(2013) (31) Höjer (2018)(19)

Vad man dock inte tar med i beräkningen är att alla har kunnat tillgodogöra sig och billigt använda internet, mobiltelefoner, platt TV etc. d.v.s. produkter som tidigare var mycket dyrbara. David Goodhart (2018) (14) påpekar i en krönika skillnaden mellan olika färdigheter, kognitiva, emotionella och manuella och att idet moderna samhället de kognitiva har överskattats vilket lett till missnöje hos stora grupper bland annat genom att deras arbeten ej uppskattats på adekvat sätt rent allmänt och lönemässigt.

Andra orsaker till att många anser att demokratin ej fungerar för att eliten - politikerna ej har direkt

kontakt med verkligheten. Många av dem har ej haft vanliga arbeten utan har hela livet arbetat inom politiken och återvänder efter sina politikperioder ej till dem. De får behålla förmåner etc. och har många gånger haft en gynnsam löneutveckling. Detta leder till uppkomst av missnöjespartier. (26, 28).

En annan fråga i Sverige är pensionerna där byten av pensionssystem från kollektiva – där de arbetande betalar pensionärens till ett individuellt system. Detta har skett i omgångar och pensionerna har klart sackat efter i förhållande till de löner som de arbetande får. Många pensionärs "inkomst" hamnar under "EU-s fattigdomsgräns" på ca 12000/månad, detta även för dem som arbetat hela livet. (26)

Under 1970 talet infördes i Sverige en ansvarsfrihet för politiker och ämbetsmän. Detta uppfattas av många som man är rättslös gentemot dåliga beslut och att ingen är ansvarig!

En stor migration av folk med andra värderingar och språk och många gånger dålig utbildningsnivå ger upphov till spänningar särskilt om man ej kan integrera dem i samhället utan parallellsamhällen uppstår med hög arbetslöshet, stort beroende av bidrag, hög frekvens av unga som ej klarar skolan och en gängkriminalitet. En utveckling som kan leda till en permanent etnisk underklass.

Alla dessa faktorer kan leda till uppkomst av dels s.k. populistpartier till höger och vänster hos majoritetsbefolkningen men avståndstagande från det demokratiska samhället även hos de invandrade som ju oftast kommer från odemokratiska samhällen, ofta med klanstyre och liksom en tendens till att hålla fast vid sin kultur vilkas värderingar på många sätt kan vara helt motsatta den liberala demokratis.

Sverige har sedan ett antal år en bostadsbrist. Många unga får ej egen bostad utan är tvingade till andrahandskontrakt eller andra lösningar. Bostadsbyggandet har av olika skäl varit för lågt under decennier och politikerna har ej kunna åtgärda detta. Samtidigt har kostnader för hus och bostadsrätter ökat kraftigt vilket gör det ännu svårare att få egen bostad. Höjer (2018).

Detta gäller ej endast Sverige. Richards (26) påpekar att det förekommer generellt i västvärlden liksom problem med sjukvård, kommunikationer och att politikerna ej har kunna hantera frågan, vilket gjort att stora grupper är missnöjda.

Han påpekar också att skillnaden mellan "left-centre" och "right-centre" har varit små och man därför sökt sig till ytterligheter och "outsiders" David Cameron (konservativ) beskrivs som den naturlige efterträdaren till Tony Blair (labour).

Nykomlingarna (The Outsiders) har ju ofta använt sin oerfarenhet som främsta argument -"ej besudlade av politiken". Ett exempel är ju komikern Bebbe Grillo i Italien.

Ibland har man förnekat sina tidigare erfarenheter som t.ex. Boris Jonsson och Nigel Farage. Donald Trump var dock en äkta politisk outsider- hade aldrig haft ett politisk uppdrag. Richards slutsats är att politikerna ej har på adekvat sätt kunnat förklara att politik är komplicerat samt kräver erfarenhet och kunskap och genom sin oförmåga i detta hänseende öppnat fältet för nykomlingarna, vilka trotsvisst och högljutt fört fram sina förenklade lösningar och åsikter. Väl vid makten har de dock tvingats till anpassa sig till verkligheten som t.ex. Alexis Tsipras i Grekland gjort.

Användande av sociala medier är synnerligen vanligt och de kan mycket effektivt sprida olika odemokratiska åsikter och har använts ofta av både sekulära och religiösa extremistgrupper. Så har t.ex. terrorsekten IS mycket aktivt rekryterat medlemmar för sina krigiska aktiviteter i Mellan Östern. De har systematiskt använts av Ryssland och andra auktoritära stater för att splittra i demokratierna. Sociala medier har även använts för trakassering och hot mot enskilda personer med stor psykologisk stress för de drabbade.

Även de vanliga medierna anses ha en skuld då de av ekonomiska skäl ofta beskriver dels konflikter, del spektakulär händelser -brott och skandaler samt vad som ej fungerar, men ej så mycket kring vad som egentligen sker och de framsteg som sker i verkligheten trots att vår värld har på många sätt blivit

bättre. (4)

Alla dessa faktorer leder lett till att ungdomen ej tror sig kunna få samma standard som föräldrarna, vilket kan leda till hopplöshet och bristande tillit till samhället och kanske sökande till icke demokratiska lösningar.(8) (18) (25) (27) (30)

Slutord

Den liberala konstituella demokratin utsätts för multipla faror dels från olika typer av aggression från diktaturer och auktoritära stater dels inifrån genom olika populistiska partier ofta påhejade utifrån för att söndra. Vi befinner oss i en tid av stora förändringar av olika slag. Det är viktigt att förutsättningslösa diskussioner förs angående problem som kan åtgärdas för att stärka demokratin. Vi måste vara rationella. Detta är en prioritet liksom att på olika sätt motverka diktaturena och verka för att deras befolkning får del av de friheter som vi tar som naturliga och universella. Kritik mot stater i olika artiklar gäller ju ej deras folk utan deras regimer. Kritik av olika ideologier är en del av vad som ingår i yttrandefrihet -tryckfrihet – religionsfrihet! dvs. en del av våra grundvärden.

Referenser

- 1, Autor D. (2015) SNS conference Aug 26 2015- Digital Technology
- 2 Banting G.(2013)The Precariat. The New Dangerous Class. (2011) Daidalos
- 3 BBC news 150911 BBC. Will a robot take your jobb. 150911
- 4 Bergqvist G (2016) Att förutspåframtiden. Strömstad Akademi. ISBN 978-91-86607-33-3
- 5 Brynjofsson E,Mc Affee A &Spence M. (2014)The New World Order. Foreign Affairs July 2014 p39
- 6 Crouch C Postdemocracy,2011 (2005) Daidalos. 2011
- 7 Economist16jun 2018 p7(ledare)
- 8 Economist 16juni 2018 p 51-53
- 9 Eriksen EO. Aftenposten.no(nät 180915)
- 10 Foreign Affairs maj.juni2018 Is democracy dying. A global report
- 11 Frey CB & Osborne NA. (2013) The Future of Employment.How susceptible are jobs to the computerizatrion. OMS working papers sept 18-1993.
- 12 Fukuyama F.(1992) End of History and the Last Man. Free Press
- 13 Fukuyama F.(2014)Political Order and Political Decay. Farrar, Strauss&Giroux
- 14 Goodhart D ACESS sept 2018(nät) Den hjärtlösa eliten.
- 15 Goldberg K & Kumar V (2018) Captive diversity. AI and the future of work. Rapport
- 16 Huntington S. (1993) Clash of Civilizations Foreign Affairs
- 17 HuntingtonS (1997)The clash of civilizations and the remaking of world order Simon & Schuster
- 18 Inglehard R The age of insecurity Foreign Affairs majjuni2018 p20-28
- 19 Höjer Henrik Framtiden som försvann. axess .se 1810015
- 20 Jacques M 2012 When China Rules the World. The End of the Western World and the Birth of a New Global Order.Penguin Books.

- 21 Krastev I Eastern Europe's Illiberal Revolution .Foreign Affairs maj-juni 2018 p 49-56
22. Mead WR The big shift. Foreign Affairs maj-juni 2018 p 10-19
23. Mickelthwait J & Wooldridge A: (2014)The Fourth Revolution. The Global Race to Reinvent the State. Penguin Press
- 24 Molander P.(2015) Ojämlighetens anatomi.. Månpocket.
- 25 Mounk Y & Foa RS The end of the democratic century Foreign Affairs majjuni2018 p29-38
- 26 Richards S (2018) The rise of the outsiders .Atlantis Books London
- 27 Rose G . (ledare) Foreign affairs maj juni 2018; till Is democracy dying
- 28 Sangregorio Inga-Lisa (2018) Blåsningen. Karneval förlag
- 29Snyder T (2017) Om tyranni. Tjugo lärdomar från det tjugonde århundradet. Albert Bonnier förlag.
- 30 Snyder T (2018)The road to unfreedom. Russia, Europe America. The Bodley Head Vintage.
- 31 Stiglitz J: (2013)The Prize of Inequality.w.w Norton
- 32 V-dem annual democracy report 2018 Democracy for all?